

בזכות אהבה

נוטורפת

הנערה שאהבתי (סטודיו, תל-אביב, איטליה) — סרטו האחרונים של אלברטו לאטואדה הדגישו, ועד כדי קיצוניות גרוטסקית, את נטייתו לראות בעולם של היום מפלצת מסרסת, שהחלה היחידה מפניה היא הרגש. בסראפינה מוצאים גיבוריו זה את זה בבית משוגעים, שם אושפזו על-ידי קרובי משפחה שניצלו את תמימותם בהבנת אורחות העולם. בנערה מתאהב ספרן פרקעות ערמומי בנערה מפגרת, שכל תפקודיה החברתיים שואפים לאפס. אבל היא שומרת עדיין על הרגש והתאוה, שהם היסוד של הטבע האנושי, לפי לאטואדה.

ההגזמה (גיבור שמדבר על ציפורים, נערה שעושה את צרכיה באמצע הסלון), שהיתה בעבר כמעט סמל מיסחרי, מאופקת הפעם, אם כי זריכה אחת או שתיים מעבר לקו בכל זאת בלתי נמנעות. הסיפור על אדריכל-גנים מבוגר, המתאהב בנערה צעירה שיכולה להיות בתו (ואכן קיים חשש מבוטס שהיא באמת בתו), משמש את לאטואדה בראש וראשונה כדי לבדוק את מערכת היחסים שבין הדורות. החריגה ממה שמקובל כטעם-טוב, תופסת הפעם תפקיד משני בלבד.

אבל, שלא כצפוי, אין זה סתם סיפור-אהבה, אלא הרבה יותר מזה. מארצ'לו מאסטרויאני מצד אחד ונאסי-טסיה קינסקי מצד שני, מייצגים שני עולמות שונים בתכ-לית. הראייה האסתטית, התפיסה המוסרית, ההתייחסות לסיביבה — כל אלה עברו מהפיכה שלמה בזמן הקצר-יחסית, שמפריד בין השניים. העימות ביניהם הוא למע-

נגד החברות של היום, המכינה לילד, שיהיה בן 25 בעוד שני עשורים. עולם בלתי נסבל ובלתי אנושי. בסרטו האחרון, מסידור, שיוצג בישראל, מפרט טאנר כיצד מולידה החברה אלימות מכוונת ואלימות מיקרית, על-ידי כך שאינה סובלת חריגים ומדכאה אותם בכל האמצעים החוקיים. העובדה שקרא לסרטו בשם של חוזה מלוח-התשנה של המהפיכה הצרפתית (מסידור הוא חודש קיץ, מאמצע יוני עד אמצע יולי, שבמהלכו מתרחשת עלילת הסרט) רומזת לאן הוא הותר, בהציגו את המציאות השווייצית של היום.

שאננות ערב מהפיכה. את אותה מציאות שלפני המהפיכה מנסה לראות, מכיוון אחר, החבר השלישי בצוות-המוביל של הקולנוע השווייצרי, מישל סוטר. הוא משתמש לצורך איתורו, בהשראתו של צ'כוב, שאחד ממחזותיו, שלוש אחיות, בסרט. הקשר בין צ'כוב ושלמות חייה-הכפר נמצא בשלבי הכנה על-ידי הדמויות שרלו, שאין בה אתמול ואין בה מחר, לבין שווייץ של היום, שגם בה דבר לא משתנה, אינו דורש הסבר. ועצם העובדה שצ'כוב מתאר מציאות של ערב מהפיכה, שמקור רותיה דווקא בשאננות של דמויותיה, משרתת היטב את סוטר. גם הוא אינו מדבר בפירוט על זעזוע חברתי כלשהו, אלא על מערכת יחסים שבין פרט למשנהו, ובכל זאת מתאר היטב מצב חברתי מסויים. דניאל שמיד תוקף את המציאות ה-שווייצית מזווית שונה לגמרי. שמיד עשה את צל המלאכים, שנכתב על-ידי חברו, פאסבינדר, שאף שיחק את אחד התפקידים הראשיים ואשר נחשד בנימה אנטי-שמית חריפה. למרות זאת, לא היהודים הם העיקר, אלא ההתנוונות השיטתית של

קינסקי ומאסטרויאני: להשלים זה עם זה

שה מייפגש בין שני עולמות שונים, שמצליחים לא להת-נגש אלא להשלים זה את זה, בעזרת אהבה מטורפת. מהרבה בחינות זהו אחד הסרטים האופטימיים ביותר שעשה לאטואדה בשנים האחרונות. הסרט אינו מדבר על בריחה מן העולם, אל תוך שמורת-טבע דמיונית (כמו בסראפינה) או רגרסיה אל הילדות (כמו בנערה), אלא מטיף למנישה והשלמה הדדית בתוך עולם שיכול להיות הרבה יותר אנושי והרבה פחות ציני, מכפי שהוא תיאר אותו קודם לכן.

הקצב המדוד והבלתי משתנה שבו מת-קדמת העלילה, גם כאשר היא מדברת על אירועים חריגים (מעסיקו של העוזר יורד מנכסיו ומשכר) — כל אלה נועדו לשקף את ההתייחסות של סביבתו של הבמאי קרפר לחיים. לא פחות מן הנושא של הסרט עצמו.

זיגמונט פרויד כדי להצביע על השפעת החטא ועונשו של דוסטויבסקי על צורת המחשבה של סופרים אירופיים. שמיד משלים את התופעה הפאתולוגית של רגש האשם (הרובץ על מרבית הדמויות ש-בסרט) ושל טישטוש הגבולות שבין ה-מציאותי לדמיוני. בהערות שקופות מאד על שווייץ עצמה, שבה מתרחש הסיפור.

קדמנטין אמורו וקאתרין רטורה ב"מסידור" של אן טאנר החברה מולידה איטיות

השווייצים הוא חלק מן המוסר שהם רוצים להעביר לצופה. העיצוב החזותי הנאה להפליא, המתניית השולטת בתנועות ה-דמויות, הרגש על הנוף שברקע (גם אם לעתים הוא נחתך לגורים על-ידי פסי בטון של אוטוסטראדות, כמו במסידור), ההסתגרות של אנשים בתוך עצמם — כל אלה הם חלקים בלתי-נפרדים מן העולם שבו קיים הקולנוע השווייצרי החדש.

הדגש שהוא שם ועל מרכיבים אלה הוא מכוון ואין לבוא אליו בטענות בשל כך. אפשר, כמובן, לומר שהנושאים המעסיקים את הקולנוע השווייצרי אינם מעניינים, וזו מחלה נפוצה מאד בין צופי הקולנוע בישראל, האוהבים רק את מה שהתרגלו לאהוב. אבל איאפשר לומר שהשווייצים אינם נאמנים להשקפת העולם שלהם. זאת, כנראה, הסיבה להדים הרבים שקולנוע זה מעורר, מזה כמה שנים, בעולם כולו.

כל זאת, תוך שמירה על ההגזמה המלודר-רמאטית, שהפכה לחלק בלתי נפרד מסיג-ינו.

חברה של פקידים. המאפק והעצור שבין כל הסרטים הכלולים במעבוע ה-שווייצרי, הוא סרטו של תומאס קרפר, העוזר. מעשה בפקיד נצחי שתועתועי העולם עוברים לידו, כשהוא שומר באדיקות על תפקידו ועל הגדרותיו. הביקורת השווייצית ראתה בסרט זה את התיאור הנאמן ביותר של החברה השווייצית. "חברה של פקי-דים", כדברי המבקר מארטין שאוב, חברה שאינה נוטלת על עצמה יומות ואינה נוטלת על עצמה סיכונים. היא חיה מן השרותים שהיא מגישה לחברות אחרות, ואינה מבינה שיתכן מצב שבו פשיטת-רגל של חברות אחרות תביא גם לפשיטת-הרגל שלה עצמה. האסתטיקה הקפדנית שבה עשוי כל צילום בסרט,

מרייה שניידר בתפקיד לאורה, בתה של ויולנטה התפוח היפה מלא תולעים

בו בידענות רבה, אל האבסורד. המלודר-רמה כה בוטה, והקיטש נשפך בגלים אדי-רים, עד שלצופה נותרות שתי ברירות: או לכעוס על שמכתימים את האידיאלים שלו, או להתפקע מצחוק (זו התגובה הרצויה לשמיד). וזאת כתנאי שהוא מודע לכל הסגולים, האותות והמופתים שבהם משתמש שמיד. אם לא, הוא פשוט יירדם אחרי כמה דקות.

עלילת גוף ונפש. ואם זאת תוצאה של חברת-שפע, שמיצתה את כל המקובל והשיגרתי, והיא מחפשת בכל מחיר את החריג, הרי ויולנטה, הסרט השני של שמיד, שיוצג במיסגרת השבוע השווייצרי, בא לעזור לה בכך. עלילת ויולנטה ממוקמת בעמק מנותק בהרי האלפים, מקום שבו הנהגה נבונה של השופטת, שעל שמה קרוי הסרט, מבטיחה חיים ללא דאגות וללא זעזועים. האם זה מזכיר משהו? בן המקום, שעובד בילדותו, שב לעמק ומגלה שהתפוח היפה מלא תולעים. ויולנטה נושאת על כתפיה אשמה ישנה של רצח, אם כי יש לה דמות-מישנה הנושאת עבודה את האשמה (לא במיקרה קוראים לדמות זאת אלמה — "נשמה" בספרדית). מחלות-נפש ומחלות-גוף פושטות במקום. מחר יקר לשקט ולשלווה השולטים בו. כאשר הופיע הספר לאור, השתמש בו

בוזה וראוד חימנו ב"ויולנטה" אשמת רצח ישנה

החברה שבתוכה הוא חי. סרטו הם ה-דוגמה הטובה ביותר להתנוונות זו. סרטו לה פאלומה הוא הבאת פולחן הז'אנר הקולנועי, ישלומדים רבים אוהבים לנפנף